

rare servitutem volueris: in si propter hoc acquirere servitutem non poteris, 6 quia dominus vicini fundi non dum tibi vendidero et ei fundo iter accessurum dixero, omnimodo tenebor itineris, 7 quasi unus venditor obligatus sum, si filius familias rem vendiderit mihi et tradiderit, sic ut pater 8 familias tenebitur. Si dolo malo aliquid fecit venditor in re vendita, ex empto eo nomine actio emptori competit: nam et dolum malum eo iudicio aestimari oportet, ut id, quod praestaturum se esse pol- 9 licitus sit venditor emptori, praestari oporteat. Si venditor sciens obligatum aut alienum vendidisset et adiectum sit 'neve eo nomine quid praestaturum se esse mari oportet dolum malum eius, quem emptor esse oportet in iudicio empti, quod bonae fidei sit.

7 *IDEM libro de dolo* Si quis cum venderes deductum fructum Titii esse, cum si coeperis eum usum fructum vindicare, reverti adversus te non potero, donec Titius vivat nec in ea causa esse coeperit, ut, etiamsi esset, amissurus eum fuerit: nam pite deminutus vel mortuus fuerit tero ad te venditorem. idemque iuris est, si dicas eum usum fructum Titii esse, cum sit Sei.

8 *PAULUS libro quinto ad Sabinum* Si tibi liberum praedium tradidero, cum serviens tradere deberem, etiam conditio incerti competi- 1 ris eam servitutem, quam debuit si servum praedium in traditione fecero, quod liberum tibi tradere debui, tu ex empto habebis actionem remittendae² eius servitutis gratia, quam pati non debeas.

9 *POMONIUS libro vicesimo* qui lapides ex fundo emerit, tollere eos nolit, ex vendito agi cum eo potest, ut eos

10 *ULPIANUS libro quadragesimo* Non est novum, ut duae obligationes in eisdem persona de eadem re concurrant: cum qui venditorem obligatum habebat ei qui eundem venditorem obligatum habebat heres exstiterit, constat duas esse actiones in eiusdem persona concurrentes, propriam et hereditariam, et debere heredem institutum, si velit separatim duarum actionum commodo uti, ante aditam hereditatem proprium venditorem convenire, deinde aditam hereditate hereditarium: si venditor venditori heres exstiterit, palam est duas evictiones eum praestare debere.

1 *empto actione is qui emit utitur. Et in primis sciendum est in hoc iudicio id demum deduci, quod praestari convenit: cum enim sit bonae fidei iudicium, nihil magis bonae fidei congruit, quam id constari, quod inter con- nihil convenit, tunc ea praestabuntur, quae natura- 2 liter insunt huius in ipsam rem praestare venditorem oportet, id est tradere: quae res, si quid cit et emptorem dominum- tionis nomine venditorem obligat, si accessurum est numeratum aut eo- 3 autem nummos venditoris facere cogitur. Redhibitionem quoque cor- 4 et Sabinus putant quoque venditor cavere debet ea sana praestari, et qui iumenta vendidit³ solet ita promittere 'esse bi- 5 bere, ut oportet'. Si quis virginem se emere putasset, cum mulier venisset, et sciens errare⁴ eum venditor passus sit, redhibitionem quidem ex hac causa non esse, verum tamen ex empto competere*

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI GENOVA
SCUOLA DI SCIENZE SOCIALI
DIPARTIMENTO DI GIURISPRUDENZA

PER RICORDARE

CARLO AUGUSTO CANNATA

6 dicembre 2019

Palazzo dell'Università
Aula della Meridiana
Via Balbi 5

Ore 14.30 - Indirizzi di saluto

Ore 15.00 - Interventi

- Mariagrazia BIANCHINI
- Letizia VACCA
- Tommaso DALLA MASSARA
- Mauro GRONDONA
- Stefania RONCATI

emptionem, et⁵ pretio re- 6 stituto mulier reddatur. Is qui vina emit arrae 7 nam dedit: postea convenerat, ut emptio irrita fieret. Iulianus ex empto agi posse ait, 8 namque esse actionem ex empto etiam ad distrahendam, inquit, emptionem. ego illud quaero: si anulus datus sit arrae nomine et secuta emptione pretioque numerato et tradita re anulus non reddatur, qua actione agendum est, utrum condicatur, quasi ob causam datus sit et causa⁶ finita sit, an vero ex empto agendum sit. et Iulianus diceret ex empto agi posse: certe etiam condici poterit, quia 7 iam sine causa apud venditorem est anulus. Ven- 8 ignorans vendiderit, fugitivum non esse praestare emptori oportere⁷ Neratius ait. Idem Neratius, etiamsi alienum servum vendideris, furtis 9 debere ab omnibus actionibus emptio- 10 rem periclitari oportet. Idem Neratius ait, si in praesenti, id est ut sequentibus actionibus deducto 11 eo quod praestitum est lis aestimetur. Idem recte ait, si quid horum non praestetur, cum cetera facta 12 sint, nullo deducto condemnationem faciendam. Idem libro secundo responsorum ait emptorem noxali iudi- 13 ex empto actione id tantum consequi, quantum animo defungi potuit: idemque putat et si ex stipulatu agat: et sive defendat noxali iudicio, sive non, quia manifestum⁸ fuit noxium servum fuisse, nihilo minus vel ex stipulatu vel ex empto 14 Neratius ait venditorem in re possessione potior sit: sed Iulianus libro quinto decimo 15 videri traditum, si superior in possessione emptor futurus non sit: erit igitur ex 16 empto actio, nisi hoc praestetur. Cassius ait ex duplae stipulatione litis aestimationem consecutus est, aliarum rerum nomine, de quibus in venditionibus caveri solet, nihil consequi posse. Iulianus deficiente dupla ex empto agendum putavit. 17 Denique libro decimo⁹ apud Minucium ait, si quis servum ea condicione vendiderit, ut intra triginta dies duplam promitteret, postea ne quid praestaretur, et emptor hoc fieri intra diem non desideret, ita demum non teneri venditorem, si ignorans alienum vendidit: tunc enim in hoc fieri¹⁰, ut per ipsum et per heredem eius emptorem habere liceret: qui autem alienum sciens vendidit, dolo, inquit, non 16 caret et ideo empti iudicio tenebitur. Sententiam Iuliani verissimam esse arbitror in pignoribus quoque: nam si iure creditoris vendiderit, deinde haec fuerint¹¹ evicta, non tenetur nec ad pretium restituendum ex empto actione creditor: hoc enim actionibus effectum est. dolum plane venditoris praestavit, denique etiam repromittit de dolo: sed et si non repromiserit, sciens tamen sibi non obligatam¹² vel non esse eius qui sibi obligavit vendiderit, tenebitur ex empto, quia dolum eum praestavit. Si quis rem vendiderit accessurum quid¹³ dixerit, omnia quidem, quae accessurum in re distracta, in hoc quoque sequenda sunt, ut tamen evictionis nomine non in duplum teneatur, sed in hoc tantum obligetur, ut emptori habere liceat, et non solum per se, sed per omnes. Qui autem habere licere vendidit, videamus quid debeat praestare. et multum interesse arbitror, utrum hoc polliceatur per se venientesque a se personas non fieri, quo minus habere liceat, an vero per omnes. nam si per se, non videtur id praestare, ne alius evincat: proinde si evicta res erit, sive stipulatio interposita est, ex stipulatu non tenebitur, sive non

filius

Comprobatore
offe
e portar
vise
Cass

hereditate
ab
etc

1055
JW
20m
JW
E

(1) debui scr. (2) remittenda F (3) vendit scr.
(4) errore F (5) ut dest. (6) ex caussa F (7) oportet F
(8) manifestum F (9) quinto D. Gothofredus (10) fieri

teneri Cuiacius (11) fuerit F (12) obligata scr.
(13) qui F (14) sunt edd.